

Over Isabelle Eberhardts eerste teksten en haar credo¹

'Isabelle Eberhardt is 18 jaar, ze bezoekt de faculteit Geneeskunde² en de cafés in Genève met haar Russische of Turkse vrienden, de één praat met haar over revolutie, de ander over de Islam. Soms wandelt ze in de stad, alleen, incognito - wat in die tijd ongehoord was voor een jong meisje - gekleed als man in een linnen werkmanshemd of een zeemanspak. Ze leert Arabisch en spreekt vlot Russisch en Duits.'

Bourgeron

De tweede tekst die van haar gepubliceerd wordt is *Vision du Moghreb* (15 oktober 1895 in *Nouvelle Revue Moderne*). Nog voor ze een stap op Afrikaans grondgebied heeft gezet, schrijft ze een tekst, een droombeeld of visioen van de Maghreb. Het lijkt alsof ze in deze tekst in haar eigen toekomst kijkt; de weg die Isabelle Eberhardt zal gaan: van ongelovige tot gelovige, van onderzoeker (taleb) van de mystiek tot soefi... Maghreb betekent zowel het westen als avondgebed. De tekst begint met de beschrijving van dit gebed. Onderwerp van de tekst is Maktoub, dit betekent 'het staat geschreven'. Een lotsbestemming waartegen niets te veranderen valt. Aan het einde van de tekst citeert Isabelle een Arabisch gezegde: 'allah yemkeseff à àmrech!', vertaald als 'God zal je jong laten sterven!' Deze cursief gedrukt lettertjes aan het einde van haar tekst lezen nu als een voorspellend voorteken... Natuurlijk kon zij toen niet weten dat ze jong zou sterven. Toch steekt hier al een doodswens de kop op... De levensruimte van dit nog jonge meisje ademde melancholie, nostalgie en nihilisme. Een jaar voor het verschijnen van deze tekst was haar broer Augustin vrijwillig ingelijfd bij het vreemdelingenlegioen in Algerije. De tekst is doortrokken van haar verlangen om te verdwijnen, om op te lossen in de woestijn en de moslimwereld.

Isabelle Eberhardt: 'In dit chaotische en ongelukkige gezin, was ik zolang ik me kan herinneren alleen, en dat heeft me gemaakt tot wat ik na 15 jaar ben, en wat ik de rest van mijn leven zal blijven: verscheurd door de schijnheilige maatschappij van de mannen, een

¹ Nav Marie-Odile Delacour en Jean-René Huleu, *Le voyage soufi d'Isabelle Eberhardt*, Ed. Joelle Losfeld, 2008 (vertaling Alain Pringels)

² Haar vriendin Vera doctoreert op de faculteit Geneeskunde.

vijand van hun idiote vooroordelen en hun laffe omgangsregels. Verliefd op dromen en de natuur, angstig, melancholisch en wispelturig...' (uit een brief) Ze houdt niet van de westerse triomfalistische beschaving en zal die nog meer haten wanneer ze geconfronteerd wordt met het kolonialisme in Algerije.

In deze tekst duikt voor het eerst haar alter ego op: Mahmoud. Een naam die later haar mannelijke moslim identiteit zal worden. 'Rechts, zat onze geadopteerde broer Mahmoud, met zijn hoofd in een roze haïk gewikkeld...' 'Je bent meer dan ooit Arabier vanavond, Mahmoud!'

Haïk

Het korte verhaal eindigt met de beschrijving van de een dorp (douar) dat door legioensoldaten in brand wordt gestoken. Boven de brandende ruïnes klinkt vanuit de minaret het avondgebed waar de muezzin levend verbrand wordt, een martelaar.

Twee maanden eerder verscheen haar eerste stuk in hetzelfde tijdschrift (15 september 1895), getiteld *Infernalìa* met als ondertitel *Volupté Sèpulcrale*, dit betekent 'het sensuele plezier van begraven'. Een jong meisje schrijft over de liefde en de dood, een provocerend literair debuut. Daarom kiest ze een Russische naam als pseudoniem: Nicolas Podolonsky. Een citaat uit de tekst: 'Ze etaleerden hun ultieme verdriet aan de grote onverschillige zon - de zon en haar eeuwigdurende vreugde... Wat doet het ertoe? Hoe kan, het grote mysterie van het eeuwige worden indachtig, offer van bloed, leven en vlees betreuren? (...) Tenslotte zouden zij ook ooit, plots inert en verstijfd, het grote niets dat geen vorm, geen duur, geen naam heeft, inrollen.'³

Isabelle voegt aan deze eerste tekst een gedicht toe. Een gedicht van Jean Richepin (1849-1926) uit de bundel *Les Iles d'Or*:

Amour sans fin, amours sans nombre,

Amours aux objets innomés

Amour d'un rêve, amour d'une ombre,

C'est toujours de l'amour. Aimez!

Aimez! Dans vos regards limpides

³ Isabelle Eberhardt, *Ecrits sur le sable, Œuvres complètes*, Grasset 1990, p. 24

*Ces éclairs toujours rallumés
Sont les étincelles rapides
De la flamme éternelle. Aimez!*

Was dit niet het credo van Isabelle's leven?